

Programma concert Cor de Jong Oude Kerk Soest 16 juni 2023

Canzon francese deta Frais et gaillard	Jacobus Clemens non Papa (ca.1510-1555) / Andrea Gabrieli (1533-1585)
Dulce memoriae	Pierre Sandrin (ca.1490-na1561) / Hernando de Cabezón (1541-1602)
Canzon francese deta Martin menoit	Clément Janequin (ca.1485-1558) / Andrea Gabrieli
Ricercar SwWV 280	Jan Pietersz. Sweelinck (1562-1621)
Alamande Also gehts, also stehts SSWV 137	Samuel Scheidt (1587-1654)
Ein feste Burg ist unser Gott	Michael Praetorius (1571-1621)
Nun freut euch, lieben Christen g'mein BuxWV 210	Dieterich Buxtehude (ca.1637-1707)
Toccat, Adagio en fuga BWV 564	Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Toelichting bij het programma:

In de 16e en 17e eeuw was het niet ongebruikelijk om van bekende koorwerken instrumentale bewerkingen te maken, niet alleen voor toetsinstrumenten, maar bv. ook voor luit. Aan de koorpartijen werden meer of minder uitgebreide versieringen toegevoegd. Het programma opent met een drietal werken van Italiaanse en Spaanse componisten, gebaseerd op Franse chansons.

Musicologen hebben wel gespeculeerd over de vraag waarom het werk dat vandaag klinkt 'Ricercar' heet en de overige vergelijkbare composities 'Fantasia'. Feit is dat ze een belangrijke plaats in het oeuvre van Sweelinck innemen, al is het alleen al door hun lengte. De beroemdste is wel de 'Chromatische Fantasia' met in het thema een reeks opeenvolgende halve toonsafstanden. Het 'Ricercar' heeft een al even herkenbaar thema: afwisselend een sprong omlaag en omhoog, zodat een soort zigzag lijn ontstaat. het thema komt het hele stuk door terug, niet alleen op verschillende toonhoogtes, maar ook vertraagd of versneld. Zeker in het eerste geval geeft dit dan weer ruimte voor tegenthema's.

Bij de muzikale dansvormen uit 17e en 18e eeuw ging het niet alleen om instrumentale muziek. Het melodie van het liedje 'Also geht's, also steht's' van Sweelincks leerling Samuel Scheidt is een Allemande en dient als basis voor een aantal variaties.

Tussen de twee grote koraalbewerkingen van Praetorius en Buxtehude zit in het programma eigenlijk een breuk: 'Ein feste Burg' wortelt net als de voorafgaande werken nog sterk in de Renaissance terwijl bij 'Nun freut euch' (en natuurlijk ook het volgende werk van Bach) toch echt de Barok zijn intrede heeft gedaan. Bij Buxtehude wordt iedere regel van het koraal uitgebreid uitgewerkt met een sterke contrastwerking. Ook bij Praetorius fungeert iedere koraalregel als een thema, dat echter telkens op dezelfde manier imitatorisch behandeld wordt. Het stuk is waarschijnlijk voor vier aparte instrumenten geschreven (er staat 'pro organicis').

De laagste van de vier stemmen is niet geschikt om op pedaal te spelen, maar de stemmen liggen ook zover uit elkaar dat uitvoering alleen met de handen ook niet mogelijk is. De enige oplossing in dit geval is het pedaal te koppelen aan het manueel zodat er geen verschil in klankkleur tussen handen en voeten is en alleen op die plaatsen de voeten te gebruiken waar het met de handen alleen niet meer lukt.

De Toccata in het werk van Bach begint met een virtuoze éénstemmige passage voor de handen die overgaat in een pedaalsolo en mondt uit in een meerstemmig gedeelte in Italiaanse concertostijl. Zoals in sommige bronnen van andere toccata/preludium-fuga combinaties ook wel gebeurt is hier een langzaam deel in de vorm van een soort vioolsolo met begeleiding tussengevoegd. Het stuk eindigt met lichtvoetige fuga.

CV Cor de Jong

Na orgellessen bij Bernhard Steinvoort studeerde Cor de Jong (1954) orgel, kerkmuziek en klavecimbel aan het Sweelinck Conservatorium Amsterdam en het Koninklijk Vlaamsch Muziekconservatorium te Antwerpen bij o.a. Albert de Klerk, Klaas Bolt, Jan Boeke en Jos van Immerseel. Ook volgde hij cursussen bij Harald Vogel en Luigi Ferdinando Tagliavini. Als organist bij de orkesten van de radio was hij betrokken bij vele radio- en televisieuitzendingen en trad daarnaast zowel solistisch als in ensembleverband op in diverse Europese landen. Daarnaast componeerde hij regelmatig muziek voor Bewegingstheater BEWTH. Hij schreef orgel- en koormuziek voor de eredienst en won in 2000 de Alphons Diepenbrock Compositieprijsvraag met een Te Deum voor koor, orgel en piano. Hij was als (cantor-)organist o.a. werkzaam in Uithoorn, de Willem de Zwijgerkerk en Goede herderparochie in Amsterdam, de Oude Kerk in Soest, in Volda (Noorwegen), de Lutherse Augustanakerk in Amsterdam en de protestantse gemeente van Oegstgeest. Verder was hij van 2004 tot 2020 werkzaam als docent Duits.

Momenteel is hij (weer) cantor-organist van de Oude Kerk in Soest. Verder maakt hij deel uit van de groep organisten die het orgelspel verzorgt bij oraties en afscheidscolleges in het Academiegebouw van de Leidse Universiteit.

www.cordejong-organist.nl